

श्रावणमासस्य प्रथमसोमवासरात् कांवडयात्रा आरब्धा, उत्तराखण्ड-उत्तरप्रदेश-सर्वकारेण कृताः सुदृढाव्यवस्था

श्रावणमासस्य प्रथमसोमवासरात् गतदिने कांवडयात्रा प्रारब्धा। अस्यां यात्रायाम् उत्तराखण्डस्य हरिद्वार, गौमुख, गंगोत्री इत्यादिषु तीर्थस्थलेषु

बहुसंख्याकाः भक्ताः गंगानद्याः पवित्रजलं आनेतुं गच्छन्ति । उत्तराखण्ड-उत्तरप्रदेशसर्वकारेण बहूनां तीर्थयात्रिकाणां व्यवस्था कृता अस्ति । उत्तराखण्डस्य मुख्यमन्त्री पुष्करसिंहधामी इत्यनेन उक्तं यत् राज्यसर्वकारेण यात्रायाः सुचारुरूपेण संचालनस्य विस्तृतव्यवस्था कृता।दिल्लीपुलिसविभागः कांवडयात्रायाः परामर्थपत्रं अधिसूचितवान्। कांवड-यात्रिकाः बहुसंख्याकाः दिल्ली-नगरं प्राप्नुवन्ति, तेषु बहवः दिल्ली-सीमाभिः हरियाणा-राजस्थान-प्रदेशं प्रति गच्छन्ति । अस्मिन् वर्षे १५ तः २० लक्षं कांवरियाः अस्यां यात्रायां भागं गृह्णन्ति इति अपेक्षा अस्ति । अस्मिन् काले कांवरियानां गमनम्, मार्गेषु कांवरियाशिबिराणां स्थापना च अनेकस्थानेषु यातायातस्य बाधां जनयति । दिल्लीयातायातपुलिसेन उक्तं यत् आउटर रिंग रोड इत्यत्र जीटी करनालमार्गः इत्यस्मात् आगच्छन्तः नगरबसयानानि विहाय सर्वाणि बृहद् वाहनानि प्रत्यक्षतया राष्ट्रियराजमार्ग-२४ प्रति प्रेषितानि भविष्यन्ति। तेभ्यः वजीराबादमार्गे, जीटीमार्गे च शाहदरां प्रति गन्तुं न शक्यते।

सुभाषितम्

दुग्धेन धेनुः कुसुमेन वल्ली
शीलेन भार्या कमलेन तोयम्।
गुरुं विना भाति न चैव शिष्यः
शमेन विद्या नगरी जनेन।।

भावार्थः- दूध के बिना गाय, फूल के बिना लता, चरित्र के बिना पत्नी, कमल के बिना जल, शान्ति के बिना विद्या और लोगों के बिना नगर शोभा नहीं देते, वैसे ही गुरु बिना शिष्य शोभा नहीं देता।

हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ.अमित शर्मा

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

केन्द्रेण आरएसएस इत्यस्य कार्यक्रमेषु भागं ग्रहीतुं सर्वकारीयकर्मचारिणां प्रतिबन्धः अपहृतः

केन्द्रेण राष्ट्रीयस्वयंसेवकसंघ-आरएसएस इत्यस्य कार्यक्रमेषु सर्वकारीयकर्मचारिणां भागग्रहणप्रतिबन्धः हतः। तत्कालीनप्रधानमन्त्री इन्दिरागान्धी इत्यस्याः शासनकाले १९६६ तमे वर्षे नवम्बरमासे कार्मिक-लोकशिकायत-पेंशन-मन्त्रालयेन एषः प्रतिबन्धः कृतः। भारतीयजनतापक्षस्य सूचनाप्रौद्योगिकीप्रकोष्ठस्य प्रमुखः अमितमालवीयः सामाजिकमीडिया पोस्ट् मध्ये उक्तवान् यत् मोदीसर्वकारेण ५८ वर्षपूर्वं निर्गतः अयं असंवैधानिकः आदेशः निवृत्तः अस्ति। हरियाणा, हिमाचलप्रदेशः, मध्यप्रदेशः, छत्तीसगढः इत्यादीनां प्रदेशानाम् अनेके राज्यसर्वकाराः पूर्वमेव सर्वकारीयकर्मचारिणां आरएसएस-सङ्घस्य सदस्यतायाः प्रतिबन्धं हतवन्तः।

नवाचारस्य बौद्धिकसम्पत्त्याः च प्रवर्धनार्थं नीतिआयोगः विश्वबौद्धिकसंपदासङ्गठनञ्च सन्धिं कृतवन्तौ

नीतिआयोगः विश्वबौद्धिकसंपदासङ्गठनं च नवदिल्लीनगरे अल्पविकसितविकासशीलदेशानां कृते नवीनता, उद्योगः, बौद्धिकसंपदा च निर्माणार्थं संयुक्तकार्यक्रमस्य आशयपत्रे हस्ताक्षरं कृतवन्तौ। कार्यक्रमस्य मुख्यातिथिः शिक्षामन्त्री धर्मेन्द्रप्रधानः अवदत् यत् नीतिआयोगस्य अटलनवाचाराभियानस्य विश्वबौद्धिकसंपदासङ्गठनस्य च सन्धिः मार्गप्रदर्शकः अस्ति तथा च भारतस्य उत्तमं नवीनताप्रतिरूपं समानविकासमार्गम् अनुसृत्य देशेषु आनयिष्यति।

सः अवदत् यत् विद्यालयस्तरात् उपरि समावेशी, स्थायिरूपेण च आर्थिकवृद्ध्यर्थं बौद्धिकसम्पत्त्याधिकारविषये जागरूकतां जनयितुं तौ कार्यं करिष्यतः।

कम्पनी-अधिनियमान्तर्गतं ६३ अपराधान् अपराधश्रेणीतः निवारणेन विपण्यं वर्धितम्-सर्वकारः

कम्पनी-अधिनियमान्तर्गतं ६३ प्रमुखानाम् अपराधान् अपराधश्रेणीतः निवारणेन विपण्यं वर्धितम्। प्रकरणानाम्

लम्बनं न्यूनीकृतम्, देशे व्यापारं कर्तुं सुगमता च वर्धिता इति सर्वकारेण उक्तम्। लोकसभायां प्रश्नसमये पूरकप्रश्नानां उत्तरं दत्त्वा वित्तमन्त्री निर्मला सीतारमणः अवदत् यत् प्रकरणानाम् लम्बिततां न्यूनीकर्तुं निगमकानूनमन्त्रालयेन द्वौ विशेषौ अभियानौ आरब्धौ। प्रथमं अभियानं २०१७ तमे वर्षे, द्वितीयं अभियानं २०२३ तमे वर्षे च आरब्धम्। सा सदनं न्यवेदयत् यत् अस्मिन् वर्षे जुलैमासपर्यन्तं ६ सहस्राणि २९४ प्रकरणानि विभिन्नेषु न्यायालयेषु निस्तारितानि येन अर्थव्यवस्थायां बहुधा उन्नतिः अभवत्।

कारगिलविजयदिवसस्य वार्षिकोत्सवे प्रधानमन्त्री मोदी २६ जुलाई दिनाङ्के लद्दाखं गमिष्यति

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी कारगिलविजयदिवसस्य २५ वर्षाणि पूर्णानि आयोजयितुं जुलाई २६ दिनाङ्के लद्दाखं गमिष्यति। एषः कार्यक्रमः कारगिलमण्डलस्य द्रासनगरे जुलाई २४ दिनाङ्कात् जुलाई-मासस्य २६ दिनाङ्कपर्यन्तं आचर्यते

परीक्षायां केवलं एकस्मिन् स्थाने विसंगतयः, भ्रष्टाचारस्य प्रकरणाः च ज्ञाताः। पूर्वं विपक्षनेता राहुलगान्धी इत्यनेन एतत् विषयं उत्थाप्य देशस्य परीक्षाव्यवस्थायां अतीव गम्भीरा समस्या अस्ति इति आरोपः कृतः। अस्मिन् विषये श्रीप्रधानस्य आलोचनां कृतवान्। सः अवदत् यत् देशे लक्षशः छात्राः परीक्षायाः भविष्यस्य च चिन्ताम् अनुभवन्ति। समाजवादीपक्षस्य अखिलेशयादवः अस्मिन् विषये प्रधानमहोदयस्य त्यागपत्रस्य आग्रहं कृत्वा आरोपितवान् यत् अयं सर्वकारः कथितरूपेण परीक्षापत्रस्य भ्रष्टाचारे अभिलेखान् स्थापयति। यादवमहोदयस्य आरोपस्य उत्तरं दत्त्वा शिक्षामन्त्री उक्तवान् यत् केन्द्रानुसारं योग्यतासूची प्रकाशिता अस्ति। सः अवदत् यत् विपक्षः एतादृशानां टिप्पणीनां माध्यमेन अनुसूचितजाति-अनुसूचितजनजाति-वञ्चितवर्गयोः छात्राणां प्रतिभायाः विषये प्रश्नं कुर्वन् अस्ति, यतः एतेभ्यः समुदायेभ्यः बहवः छात्राः परीक्षासु उत्तमं प्रदर्शनं कृतवन्तः।

सार्धैकवर्षे २५ सहस्रकोटिरूप्यकाणाम् ऋणं किमर्थं गृहीतम् इति सर्वकारेण वक्तव्यम्? एतत् धनं कुत्र व्ययितम्- जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता:
शिमला।

विधानसभायां शपथग्रहणानन्तरं मीडियाप्रतिनिधिभिः सह भाषमाणः जयरामठाकुरः अवदत् यत् सर्वकारं सम्यक् मार्गं स्थापयितुं विपक्षस्य कार्यम् अस्ति। तस्य प्रत्येकं जनविरोधी कार्यस्य अधिनायकत्वस्य निर्णयस्य च दृढतया विरोधं कुर्यात्। यदि सर्वकारः उत्तमं कार्यं करोति तर्हि भारतीयजनतापक्षः सर्वकारेण सह अस्ति, परन्तु यदि स्वेच्छाचारी अस्ति तर्हि सर्वकारस्य विरुद्धं अपि स्वरं उल्थापयिष्यति। सः तस्य प्रत्येकं अनुचितनिर्णयस्य कृते तं ताडयिष्यति, तं निवारयिष्यति अपि। आवश्यकं सति सा वीथितः सदनं यावत् जनानां हिताय युद्धं करिष्यति। सः अवदत् यत् मुख्यमन्त्रिणा इदानीम् असत्यकथनं त्यक्त्वा काङ्ग्रेसेन दत्तानां निर्वाचनप्रतिश्रुतीनां पूर्तये कार्यं कर्तव्यम्। इदानीं तेषां नौका मूषावादेन न लङ्घयिष्यति। राज्यस्य जनाः सर्वकारस्य आश्रयस्य प्रतीक्षां कुर्वन्ति। आपदा प्रभाविताः परिवाराः अद्यापि किमपि आश्रयं न

प्राप्तवन्तः। परीक्षायाः परिणामं प्रकाशयितुं चयन-आयोगस्य द्वारे युनः विरोधं कुर्वन्ति। अपि न न्यूनीकृतम्। एकम् अपि विकासकार्यं स्थगितुं न अनुमन्यते स्म। मार्गाद् आरभ्य शैक्षणिकस्वास्थ्यसंस्थाः यावत् उत्तमाः उत्तमाः च कृताः। कर्मचारिभ्यः वेतनयोगदानात् आरभ्य सामान्यजनस्य कृते प्रत्येकं आवश्यकं सुविधां प्रदातुं कार्यं कृतम्। हिमकेयर, सहारा इत्यादयः योजनाः आरब्धाः। गृहिणीसुविधा इत्यादयः योजनाः प्रत्येकं गृहे नीताः आसन्। सामाजिकसुरक्षाबजटं चतुर्गुणं जातम्। गृहे सर्वकारीययोजना वितरिता आसीत् किन्तु सुखुसर्वकारः किं कृतवान्? ते अस्माकं उद्घाटितानां संस्थानां पिधानं कृतवन्तः, अस्माकं सर्वकारीययोजनानां बजटं स्थगयित्वा योजनाः अघोषितरूपेण स्थगितवन्तः। आत्मनिर्भरता, प्राकृतिककृषिः इत्यादीनां योजनानां समापनेन युवभिः कृषकैः सह च विश्वासघातं कृतम्। दशकशः योजनाः पिधाय अपि प्रतिमासं किमर्थं सर्वकारः ऋणं गृह्णाति? राज्यस्य जनेभ्यः एतस्य उत्तरं दातव्यम्।

त्रयः नवनिर्वाचिताः विधायकाः शपथवचनं गृहीतवन्तः

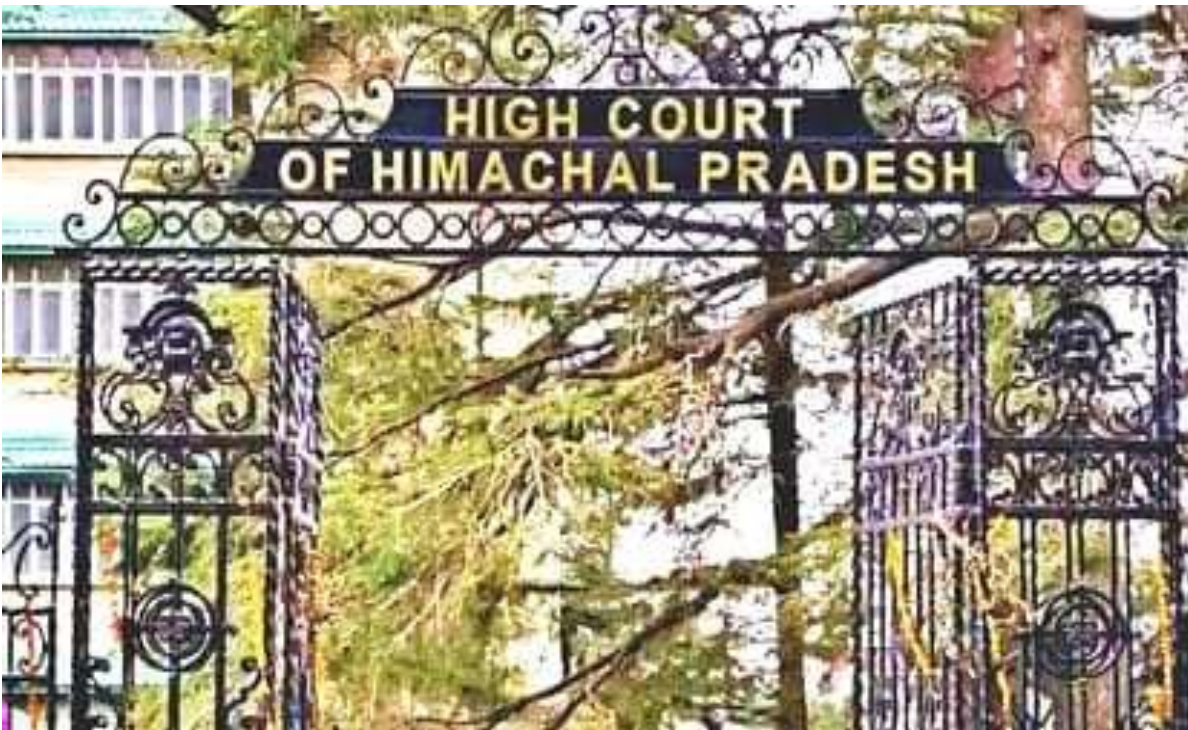
हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। उपनिर्वाचनं जित्वा नवनिर्वाचिताः त्रयः विधायकाः सोमवासरे शपथवचनं गृहीतवन्तः। तेषु देहरातः कमलेशठाकुरः, हमीरपुरतः आशीषशर्मा, नालागढतः बावा हरदीपः च सन्ति। शपथग्रहणसमारोहे मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकखुः, प्रतिपक्षनेता जयरामठाकुरः, मन्त्रिणः विधायकाः अन्ये मान्योमान्याः च उपस्थिताः अभवन्। विधानसभायाः अध्यक्षः कुलदीपसिंहपठानिया सदनस्य सभागारे त्रयाणां विधायकानां शपथग्रहणं कारितवान्। शपथग्रहणे विशेषम् आसीत् यत् हमीरपुरविधानसभासनात् विजयी भाजपायाः आशीषशर्मा शपथग्रहणानन्तरं जयशंकरमहादेवः अवदत्। ध्यातव्यं वर्तते यत् अधुना विधानसभायां ४० काङ्ग्रेसविधायकाः २८ भाजपाविधायकाः च सन्ति, स्वतन्त्रः विधायकः नास्ति।

अश्वव्यापारस्य राजनीतिं प्रति जनसमूहेन दर्पणं दर्शितम्- मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकखुः

नवनिर्वाचितत्रयाणां विधायकानां शपथग्रहणानन्तरं हिमाचलप्रदेशस्य मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुकखुः अवदत् यत्, "27 फरवरी दिनाङ्के भाजपा यस्य प्रकारस्य षड्यंत्रं कृतम्, तदनन्तरं सामान्यजनसम्बद्धं अस्माकं बजटं प्रस्तुतं कर्तव्यम् आसीत्। अश्वव्यापारः कृतः।" तादृशीं राजनीतिं प्रदेशस्य जनाः दर्पणं दर्शितवन्तः। हिमाचलस्य जनाः अवदन् यत् जनमतेन निर्वाचितं लोकतन्त्रस्य उत्सवे च यत् सर्वकारं निर्मितं भवति, तत् सर्वकारेण मुद्रापत्रसाहाय्येन तस्य पतनस्य प्रयासस्य समुचितम् उत्तरं दत्तम्। २०२२ तमे वर्षे वयं ४० विधायकाः निर्वाचिताः, अद्य पुनः ४० विधायकाः इति वयं प्रसन्नाः स्मः।"

साइबर-प्रकोष्ठः करिष्यति उच्चन्यायालयं विस्फोटक-पदार्थैः विस्फोटयितुं संतर्जनप्रकरणस्य अन्वेषणम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

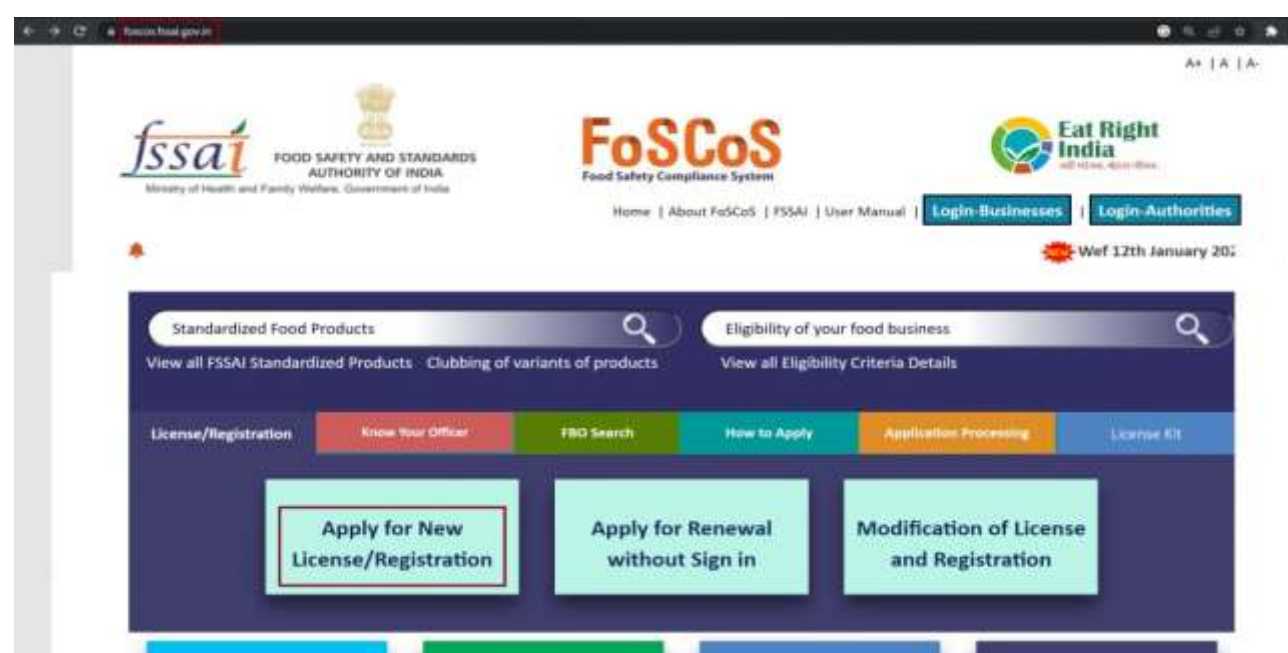
अधुना साइबर-प्रकोष्ठः ईमेलद्वारा हिमाचलप्रदेश उच्चन्यायालये प्रेषितस्य विस्फोटकपदार्थैः विस्फोटयितुं संतर्जनप्रकरणस्य अन्वेषणं करिष्यति। जिलापुलिसः अन्वेषणं साइबर-प्रकोष्ठाय समर्पितवान्

अस्ति। यतः अस्मिन् प्रकरणे बहवः तान्त्रिकपक्षाः सन्ति, अतः साइबरविशेषज्ञैः अन्वेषणं करणीयम् इति सहमतिः कृता अस्ति। अस्मिन् वर्षे जूनमासस्य १७ दिनाङ्के केएनआर-समूहस्य नामधेयेन राज्यस्य उच्चन्यायालये ईमेल प्राप्तम् आसीत्। यस्मिन् उच्चन्यायालयस्य परिसरं विस्फोटकपदार्थैः विस्फोटयितुं संतर्जनम् आसीत्। उच्चन्यायालयस्य परिसरे अनेके विस्फोटकाः सन्ति इति ईमेलपत्रे अपि उक्तम् आसीत्। सूचना प्राप्तमात्रेण जिलापुलिससहिताः सर्वाः सुरक्षासंस्थाः सचेष्टिताः। पुलिसैः तत्कालं कार्यविधिं कृत्वा परिसरस्य सम्यक् अन्वेषणं कृतम्। श्वापददलम् विस्फोटकनिरोधकदलम् च भवनस्य अन्वेषणं आरब्धवन्तः। अन्वेषणेन ज्ञातं यत् अस्मिन् काले देशे अनेकेभ्यः सर्वकारीयसंस्थानेभ्यः एतादृशैः ईमेलद्वारा संतर्जनाः कृताः आसन्।

FSSAI : अधुना व्यापारिणः अर्धहोरायां खाद्य-सामग्री-अनुज्ञापत्रं प्राप्तुं शक्नुवन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता: - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

अधुना देशे सर्वत्र आपणिकाः अन्ये च खाद्यव्यापारिणः कतिपयेषु होरासु खाद्यसम्बद्धानि अनुज्ञापत्राणि प्राप्य व्यापारम् आरब्धुं शक्नुवन्ति। एतदर्थं भारतस्य खाद्यसुरक्षामानकप्राधिकरणेन नूतनव्यवस्था कृता। अस्याः प्रणाल्याः अनुसारं आपणिकाः अन्ये च तत्क्षणमेव अनुज्ञापत्रं प्राप्तुं शक्नुवन्ति। एतेन व्यवसायस्य आरम्भः बहु सुकरः भविष्यति। पूर्वम् एतादृशी व्यवस्था नासीत्। पूर्व आपणिकाः अन्तर्जालद्वारा आवेदनं कृत्वा अनुज्ञापत्रं प्राप्तुं कतिपयान् दिवसान् यावत् समयं लभन्ते स्म। अस्माद् कारणात् बहुकालस्य अपव्ययः भवति स्म, अनुज्ञापत्रम् अपि व्यापारस्य आरम्भे बाधकं जातम्। परन्तु अधुना व्यापारिणः अस्मात् उपद्रवात् स्वतन्त्रतां प्राप्तवन्तः। व्यापारस्य आरम्भे जनाः अस्मात् प्रत्यक्षं लाभं प्राप्नुयुः। तत्क्षणम् अनुज्ञापत्रार्थम् अनुज्ञापत्रजननप्राधिकरणस्य फोस्कोस जालपुटे आवेदनं कर्तव्यं भवति। आवेदनस्य अर्धहोरायाः अन्तः भवन्तः

सम्बन्धितव्यापारं कर्तुं अनुज्ञापत्रं प्राप्नुवन्ति। केवलम् अन्तर्जालद्वारा एव अवतरणं कर्तव्यं भविष्यति। विशेषं तु अस्ति यत् अनुज्ञापत्रं प्राप्तुम् अतिरिक्तशुल्कं न भविष्यति। तत्काल-अनुज्ञापत्रस्य शुल्कं सामान्य-अनुज्ञापत्रस्य समानं भविष्यति। तस्मिन् एव काले साइट एव सर्वाणि अनुरोधिताभिलेखानां निरीक्षणं कृत्वा अनुज्ञापत्रं निर्गमिष्यति।

उच्चशंकायां तत्क्षणमेव अनुज्ञापत्रं न निर्गतं भविष्यति

FSSAI नियमानुसारं उच्च-शंकायां तत्क्षणम् अनुज्ञापत्रं न निर्गतं भविष्यति। अस्मिन् पोषकद्रव्यनिर्माणकम्पन्यः, तान् विक्रयन्तः व्यापारिणः च समाविष्टाः सन्ति। एतदतिरिक्तं दुग्धं दुग्धजन्यपदार्थाः, मत्स्यं, मांसं, उत्पादं च अर्थात् शीघ्रनाशवन्तं खाद्यपदार्थं च विक्रयन्तः व्यापारिणः एतस्याः सुविधायाः लाभं न प्राप्नुयुः। तेषां सामान्यरूपेण एव आवेदनं कर्तव्यं भविष्यति। एतेभ्यः वर्गेभ्यः बहिः अन्यवस्तूनि ये विक्रयन्ति ते एतस्य लाभं ग्रहीतुं शक्नुवन्ति।

एते अनुज्ञापत्रं ग्रहीतुं शक्नुवन्ति

आयातकाः, थोकविक्रेतारः, वितरकाः, खुदराविक्रेतारः, परिवहनकर्तारः, चलखाद्यविक्रेतारः, पेटी सैक्स, जलपानं चायविक्रेतारः, खाद्यविक्रेतारः, प्रत्यक्षविक्रेतारः तत्कालं अनुज्ञापत्रार्थम् आवेदनं कर्तुं शक्नुवन्ति।

संस्कृतविद्यास्थानानि-५ वेदविभागाः शाखाश्च

श्री अभिजित् तोडकरः
abhitr9@gmail.com

संहिताब्राह्मणे उभे मिलित्वा वेदस्य कर्मकाण्डं भवति तस्य यज्ञक्रियासम्बद्धत्वात्।

वेदाः हि यज्ञार्थमभिप्रवृत्ताः इति स्मर्यते। अतः वेदमन्त्राणां मुख्योपयोगः यज्ञकर्मणि भवति। चत्वारः वेदाः ऋग्यजुःसामाथर्वाख्याः। भगवता व्यासेन वेदरक्षणाय क्रमशः एते पैलवैशम्पायनजैमिनीसुमन्तुभ्यः दत्ताः। प्रत्येकं वेदः द्विधा विभज्यते। ऋषिभिः साक्षात्कृतां यज्ञीयमन्त्राणां ऋचां वा सङ्ग्रहः वेदस्य संहिता-नामके प्रथमे भागे विद्यते। पूर्वकाले केवलम् एषः एव मन्त्रात्मको भागः वेदशब्देन उच्यते स्म। वेदानां नामानि ऋग्यजुसामानि मन्त्रपराण्येव सन्ति। वेदस्य द्वितीये भागे ब्राह्मण-संज्ञके वेदमन्त्राणाम् अर्थस्य व्याख्यानं यज्ञे तेषामुपयोगस्य विवरणं च अस्ति। अनन्तरकाले एषः विवरणात्मकभागः अपि वेदशब्दस्य अर्थे समाविष्टः अभवत्।

एवं संहिताः ब्राह्मणानि चेति द्विविधं वेदस्वरूपम्। अतः आपस्तम्बाचार्यः मन्त्रब्राह्मणयोर्वेदानामध्येयम् इति वदति। षड्गुरुशिष्योपि एवमेव-
मन्त्रब्राह्मणयोराहुर्वेदशब्दं महर्षयः।
विनियोक्तव्यरूपो यः स मन्त्रः इति चक्षते।
विधिस्तुतिकरं शेषं ब्राह्मणं कथयन्ति हि।
ब्राह्मणानाम् अपरभागे यज्ञस्य आध्यात्मिकं विवेचनं प्रारभ्यते। एतस्य भागस्य नाम आरण्यकम् इति। आरण्यके यत् आध्यात्मिकचिन्तनम् आरब्धम् तस्य परिष्कृतरूपं उपनिषद्-भागे प्राप्यते। एषः वेदानाम् अन्तिमः भागः अतः वेदान्तः इत्यपि एतस्य अपरसंज्ञा। एवं ब्राह्मणान्तर्गतयोः आरण्यकोपनिषद्भागयोः कारणात् संहिता-ब्राह्मण-आरण्यक-उपनिषदः इत्येते वेदस्य चत्वारः भागाः सन्तीति मान्यता।

आरण्यकोपनिषदौ मिलित्वा वेदस्य ज्ञानकाण्डं भवति तयोः आध्यात्मिकविवेचनस्वरूपत्वात्। यज्ञक्रियायाः आध्यात्मिकविवेचनम् आरण्यकेषु, ईश्वरः जीवः जगत् एतेषां परस्परसम्बन्धः तेषां स्वरूपं, मोक्षः इत्यादिदार्शनिकविषयाणां विवेचनम् उपनिषत्सु विद्यते। अनन्तरकाले गुरुपरम्परया पठन-पाठनपद्धत्यनुसारं, स्थानभेदेन वा वेदानां शाखाः समुत्पन्नाः। शाखा नाम पाठनपरम्परानुसारं वेदसंहितायाः विशिष्टं रूपम्। शाखायाः चरणः इत्यपि अपरं नाम। प्रतिशाखं मन्त्रसङ्ख्या, मन्त्रक्रमः, उच्चारणवैशिष्ट्यानि इत्यादिकं किञ्चित् किञ्चित् भिद्यते। एवं ऋग्वेदस्य एकविंशतिः, यजुर्वेदस्य एकाधिकशतं सामवेदस्य सहस्रं अथर्ववेदस्य नव शाखाः आसन् इति महाभाष्यकारः। एकविंशतिधा बाह्वृच्यम्। एकशतम् अध्वर्युशाखाः। सहस्रवर्त्मा सामवेदः। नवधाथर्वणो वेदः।

ठियोगस्थे सरस्वती-विद्यामन्दिरे संस्कृत-सम्भाषणशिबिरस्य समापनकार्यक्रमः सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता: शिमला।

शिमलाग्रामीणजनपदे सरस्वती-विद्या-मन्दिर-ठियोगः इत्यत्र संस्कृतभारत्याः विद्यालयस्य च संयुक्तायासेन संस्कृतसम्भाषणशिबिरं सञ्चालितम्। शिमलाग्रामीणजन-पदमन्त्रिणा डॉ.सन्तोषकुमारेण सूचितं यत् इदं सम्भाषणशिबिरं विस्तारकार्यकर्तुः श्रीमतः नवीनकौशलमहोदयस्य निर्देशने आयोजितम्। जुलाई-मासस्य दशमदिनाङ्कतः आरभ्य विंशतिदिनाङ्कपर्यन्तमिदं प्राचलत्। प्रियंका शर्मा रोजी शर्मा चास्य शिबिरस्य शिक्षिके आस्ताम्, नेहा शर्मा चासीत् सहशिक्षिका। शिबिरे अस्मिन् अनेककक्षाणां ७० विद्यार्थिनः संस्कृतसम्भाषणस्य शिक्षणं प्राप्नुवन्, येषु ४३ बालिकाः, २७ बालकाः आसन्।

सम्भाषणशिबिरस्य समापनकार्यक्रमस्य अध्यक्षतां विद्यालयस्य प्रधानाचार्यः श्रीमान् अविनाशरोशनमहोदयः अकरोत्। तत्र मुख्यातिथिः आचार्यः लेखराजशर्मा महोदयः आसीत्। छात्राः अनेक-सांस्कृतिकान् सम्भाषणात्मकान् च कार्यक्रमान् प्रस्तुतवन्तः। प्रधानाचार्यवर्यः शिबिरशिक्षिकाणां शिबिरपाठनपद्धत्याश्च प्रशंसां कृतवान् सूचितवान् च यदनेन शिबिरेण अस्मदीयछात्राः लाभान्विताः जाता इति। शिबिरे अधीतवान् शिवांशः अनुभवकथनं कृतवान्। हर्षोलासेन अयं समापनकार्यक्रमः सम्पन्नः। कार्यक्रमे नीना-गीताञ्जलि-रीता-महोदयादयः अनेकाः शिक्षिकाः छात्राश्च उपस्थिताः आसन्।

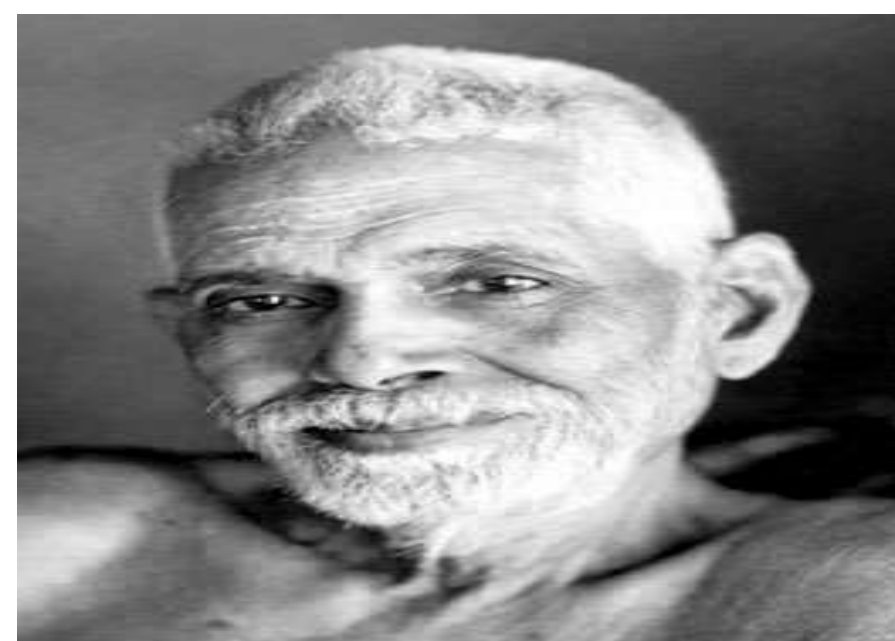
हिमसंस्कृतवार्ता: डॉ.सन्तोषकुमारः

२०२४-२५ वित्तवर्षस्य सकलराष्ट्रीय-उत्पादस्य वृद्धिदरः सार्धषड्दतः सप्तप्रतिशतपर्यन्तं भवति

२०२४-२५ वित्तवर्षस्य सकलराष्ट्रीय-उत्पादस्य वृद्धिदरः सार्धषड्दतः सप्तप्रतिशतपर्यन्तं भवति। आर्थिकसर्वेक्षणम् २०२३-२४ तः २०२४-२५ वित्तवर्षस्य सकलराष्ट्रीय-उत्पादस्य वृद्धिदरः सार्धषड्दतः सप्तप्रतिशतपर्यन्तं भवति इति अनुमानितम् अस्ति। बजटसत्रस्य प्रथमदिने केन्द्रीयवित्तमन्त्री निर्मला सीतारमणः लोकसभायां आर्थिकसर्वेक्षणं प्रस्तुतवती। सर्वेक्षणानुसारं वित्तवर्षे २०२३-२५ मध्ये अनिश्चितवैश्विकार्थिकप्रदर्शनस्य अभावेऽपि गृहवृद्धिकारकैः आर्थिकवृद्धौ साहाय्यं कृतम्। सर्वेक्षणे उक्तं यत् उत्पादव्यापारे सेवानिर्यासे च वृद्धेः सम्भावना वर्तते। तत्र उक्तं यत् भारतस्य ऋतुविभागेन सामान्यवृष्टेः पूर्वानुमानेन दक्षिणपश्चिममानसूनस्य सन्तोषजनकविस्तारेण च कृषिक्षेत्रस्य कार्यप्रदर्शने उत्कर्षः भविष्यति। एतेन ग्रामीणाभियाचना पुनर्स्थापने सहायता भविष्यति। सर्वेक्षणानुसारं मालसेवाकर-जीएसटी तथा दिवाल्या- अधिनियम-आईबीसी इत्यादयः संरचनात्मकपरिष्काराः अपि परिपक्वाः भूत्वा वांछितफलं दातुम् आरब्धाः सन्ति। महर्घताविषये रिजर्वबैङ्केन वित्तीयवर्षे २०२५ तमे वर्षे सार्धचतुःप्रतिशतं, वित्तीयवर्षे २०२६ तमे वर्षे चतुःबिन्दुएकप्रतिशतम् इति मुख्यमहर्घताप्रतिशतस्य अनुमानं कृतम् अस्ति। अन्तर्राष्ट्रीयमुद्राकोषेण भारतस्य महर्घता २०२४ तमे वर्षे ४.६ प्रतिशतं, २०२५ तमे वर्षे ४.२ प्रतिशतं च भविष्यति इति अनुमानितम् अस्ति। सर्वेक्षणे उक्तं यत् २०२४ वित्तवर्षे सकलघरेलूत्पादस्य वास्तविकदरः २०२० वर्षस्य अपेक्षया विंशतिप्रतिशतम् अधिकः अस्ति। एषा तादृशी उपलब्धिः अस्ति या अङ्गुलीगणनासु अर्थव्यवस्थासु एका अन्यतमा वर्तते। अस्मिन् वर्षे अपि वृद्धि-दरः दृढः एव तिष्ठति इति संभावना वर्तते। सर्वेक्षणानुसारम् आजीविकायाः अभावः- बहुआयामी- दारिद्र्यस्य न्यूनीकरणेन सह वृद्धिः समावेशी अभवत्, श्रमबलस्य सहभागितायां च वृद्धिः अभवत् सर्वेक्षणे उक्तं यत् देशस्य वास्तविकजीडीपी-दरः २०२४ वित्तवर्षे अष्टबिन्दुद्वयप्रतिशतं वर्धितः अस्ति। तृतीयवर्षं यावत् क्रमशः सप्तप्रतिशताधिकः इति अभिलेखः अभवत् एतेन स्थिरोपभोगे, अभियाचनायां, निवेशे च निरन्तरं परिष्कारः च अभवत्। २०२४ वित्तवर्षे २०११-१२ तमस्य वर्षस्य नित्यमूल्येषु शुद्धकरस्य १९.१ प्रतिशतं वृद्धिः अभवत्। सर्वेक्षणे २०२४ तमस्य वर्षस्य वैश्विकव्यापारदृष्टिकोणं सकारात्मकं वर्णितम् अस्ति, यत्र मालव्यापारस्य वृद्धिः सम्भवति इति अनुमानितम् अस्ति।

भक्तियोगमार्गः

भारतीयविचारानुसारेण आत्मोन्नतिं साधयितुं चत्वारो मार्गाः उपदिष्टाः सन्ति- ज्ञानमार्गः, भक्तिमार्गः, कर्ममार्गः योगमार्गश्च। स्वनामधेयैः श्रीरमणमहर्षिभिः अत्यन्तसरलरीत्या एतेषां चतुर्णां मार्गाणां विवेचनं कृतम् उपलभ्यते। देवालये देवताप्रसादग्रहणसमये अहं भक्तः इत्येव भावना मनसि वर्तते। अहं प्राध्यापकः, यन्त्रकलाविशारदः इत्येवंविधा सांसारिकी भावना मनसि नैव तिष्ठति। परन्तु मन्दिराद् बहिर्गमनाद् ऊर्ध्वं

व्यावहारिकजीवनविषयकाः सम्बन्धाः स्मृतिपथम् आयान्ति। व्यवसाये यथा लाभहानिविचारः अस्माभिः क्रियते स उद्योगपतिरूपेण एव अस्माभिः क्रियते। तदनुसारमेव वयं सुखदुःखम् अनुभवामः सुखदुःखप्राप्तिसमये यदि अहं प्रथमम् ईश्वरभक्तः तदनन्तरम् उद्योगपतिः इत्येवंविधं स्मरणं वयं कुर्मः, तर्हि व्यवसाये समुत्पन्नां लाभहानिम् ईश्वरस्य प्रसादरूपेण ग्रहीतुं वयं शक्यामः। सागरे अनेकाः वीचयः सन्ति। प्रत्येकवीचिः अपरया सार्धं क्षणमात्रमेव संपर्कम् आयाति। परन्तु तस्याः मूलसंबन्धः तु समुद्रेण सार्धमेव। तद्देव जीवस्य मूलसंबन्धः ईश्वरेण साकम् अस्ति। इत्यस्मिन् विषये अज्ञानमेव अस्माकं सर्वेषां दुःखानां कारणम्। अल्पकालमेव यदि अस्मासु भक्तबुद्धिः अवतिष्ठते तर्हि वयं शान्तिम् आनन्दं च अनुभवामः। अतः यदि मूलतः एव अस्मासु भक्तबुद्धेः जागरणं स्यात् तर्हि अस्माकं सर्वाणि दुःखानि सर्वकालमेव विलयं यायुः।